

Lotyšsko. Země, kde se Škoda Octavie stala autem roku. Země, v jejímž hlavním městě jezdí české tramvaje. Země, kterou v roce 2008 otřásla pořádná krize. A to tak velká, že si s ní neporadilo Lotyšsko samo a muselo si vypůjčit 7,5 miliard EUR od Mezinárodního měnového fondu, EU a Švédska. Věřitelé kladli pro poskytnutí půjčky Lotyšsku podmínky. Žádali úspory ve veřejné správě. Díky jejich tlaku dodali Lotyšsku kuráž a pomohli nastartovat tolik nutné reformy.

Nezlobte se, státní zaměstnanci, ale šetřit musíme

Lotyšsko se počtem obyvatel vyrovná dvěma Prahám, čtvrtině New Yorku, nebo pětina celého Česka. 2 milióny lidí, kteří žijí v jednom státu, do roku 2008 žily ve 553 samosprávných celcích. 15 let pracovali jejich úředníci a politici na reformě regionálního uspořádání. Vypracovávali dlouhosáhlé strategie a koncepce bez konce. Možná zjistili, že když sníží počet samosprávných celků, jdou sami proti sobě. Řízení států bude totiž zapotřebí méně lidí. Krize a tlak věřitelů ale donutili lotyšské politiky k akci. Namísto „Chceme pro budoucí generace snižovat deficit“ argumentovali pravicoví politici „Nezlobte se, ale prostě musíme...“ A to zní lépe a přesvědčivěji. Ještě v roce 2008 dokončili Lotyši poslední úpravy zákona. A dnes mají v Lotyšsku samosprávných celků pouze 110.

Reformy rychle a zběsile

Lotyši vzali úspory zodpovědně. Pro oslabení kurzu se nerozhodli. Udělali tzv. vnitřní devaluaci. Platy ve veřejné správě snížili o 30 %, rozpočty ministerstev o 20-40 %. 10 % škol zavřeli a rozpočty univerzit pokrátili o 30-40 %. Soustředili se na investice do infrastruktury a velkou vizí jim byl export. Rychlost reformy byla zběsilá. Díky ní dokonce nevyužili ani veškerou přislíbenou pomoc. Současně se mohou chlubit růstem, který jim kde kdo v EU závidí. V roce 2011 rostli o 5,3 %, v roce 2012 o 5,2 % a odhady růstu na následující období se pohybují kolem 4 %. V roce 2013 se jim dokonce podařilo snižovat jejich dluh (i když jen mírně).

Mladý lotyšský premiér uměl drastické škrty a vyšší DPH vysvětlit

Jak mohli sérii nepopulárních kroků Lotyši přijmout? Jednoduché to nebylo. Riga se nevyhnula

ani protestům. Nespokojenost občanů ale s přicházejícím růstem utichla. Vláda pod vedením Valdisa Dombrovskise ekonomickou krizí ustála. Klobouk dolů před jeho vysvětlovacími schopnostmi. Sice lotyšsky neumím ani slovo, ale jeho znovuzvolení v říjnu 2011 po lavině reforem hovoří za vše. Mimochodem, i v Lotyšsku zvedli DPH, to z 21 % na 22 % a z 10 % na 12 %. Elektřina pro domácnosti zdražila také. A docela skokově. Z nižší sazby se elektřina přesunula do vyšší sazby.

Nepřehnali to trochu s těmi reformami?

Každá mince má dvě strany. I v Lotyšsku se spekuluje o tom, jestli za reformy nezaplatili občané příliš. Krátkodobě totiž výrazně narostla nezaměstnanost, chudoba a emigrace. Dalším důvodem pro kritiku reforem se stalo zřízení supermarketu, kvůli kterému na konci listopadu premiér rezignoval. Argumentem bylo, že úřady byly natolik oslabeny, že nebyly schopny vykonávat kontrolu bezpečnosti tak, jak bylo zapotřebí. Jenže má být opravdu zárukou za bezpečnost stavby úředník? Za supermarkety a jejich kvalitu by měl podle mě primárně zodpovídat šéf stavby. Pokud poruší zhotovitel stavby zákon a bezpečnostní normy, patří takový případ k soudu.

A co si Lotyšska může vzít Česko?

Ne všechny odvážné reformy musí veřejnost a priori odmítnout. Proto se jich politici nemusí tolik bát. Na lotyšském případě jde vidět, že vysvětlit se dají i na první pohled nepopulární kroky. Občané musí ale vědět, že se jim aktuální omezení vyplatí v budoucnu. Je to jako vyčkávání na tu správnou akci a slevu Kauflandu, nebo na povánoční výprodeje. Každý pochopí, že krátkodobě se uskomnit a počkat se spotřebou se vyplatí.

ÂÂÂ

Blog je i dispozici zde <http://andrysova.blog.idnes.cz/c/390665/Proc-ted-Lotyssko-roste-aneb-p-roc-se-politici-nemusi-bat-uspor.html>

[Joomla SEO powered by JoomSEF](#)